

JAARVERSLAG 2023

Commissie voor nucleaire voorzieningen

De advies- en controlecommissie over de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van bestraalde splijtstoffen



Verantwoordelijke uitgever:

Kevin Welch, voorzitter

Secretariaat:

Federale Overheidsdienst Economie,
K.M.O., Middenstand en Energie
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

Ondernemingsnummer 0685.788.911

Inhoud

1.	Voorwoord	4
2.	De Commissie voor nucleaire voorzieningen.....	6
2.1.	Overzicht	6
2.2.	Samenstelling	7
3.	Bevoegdheden en opdrachten	8
4.	Activiteiten	10
4.1.	Vergaderingen	10
4.2.	Fit & Proper	11
4.3.	Verderzetting van de procedure van de driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen 2022	11
4.4.	Akkoord tussen de Belgische regering en Engie.....	13
4.5.	Luminus	13
5.	Financiële aspecten.....	14
5.1.	Financiële aspecten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen	14
5.2.	Evolutie van de voorzieningen	15

1. Voorwoord

Het jaar 2022 werd afgesloten zonder een akkoord tussen Belgische overheid en ENGIE Electrabel over de verlenging van de uitbating van de reactoren Doel 4 en Tihange 3. Deze besprekingen waren het gevolg van het in 2022 aangegane debat over “de energieonafhankelijkheid van ons land, de productie van koolstofvrije en betaalbare elektriciteit, maar ook voor de nucleaire voorzieningen”¹ ten gevolge van het gewapend conflict tussen Oekraïne en Rusland. Doorheen dit verslag zal blijken dat dit thema nog steeds actueel was in 2023.

De verderzetting van de procedure van de driejaarlijkse herziening, die van start was gegaan in september 2022, heeft een grote impact gehad op de werkzaamheden van de Commissie in 2023. Bovendien werden door de wet van 12 juli 2022 de bevoegdheden van de Commissie significant verscherpt wat betreft haar controlebevoegdheden op de kernprovisievennootschap en de bijdragende vennootschappen. Zo kreeg de Commissie een rol bij de screening van bestuursleden van de kernprovisievennootschap en moet ook de bijdragende vennootschap rapporteren aan de Commissie.

Met de aannname van het koninklijk besluit van 26 januari 2023 werden twee bijkomende commissieleden aangeduid door de minister van Energie, naast de vertegenwoordigers van de in de wet voorziene instellingen. Door dit besluit werd ook de nieuwe voorzitter van de Commissie aangeduid. De Commissie bedankt hierbij dan ook de vorige voorzitter Luc Dufresne voor zijn jarenlange inzet voor de Commissie.

We besluiten met een blik naar het volgende jaar: het akkoord tussen de Belgische overheid en ENGIE werd eind 2023 afgesloten en door beide partijen ondertekend op 13 december 2023. Het spreekt voor zich dat dit akkoord en de bijhorende nieuwe regelgeving een immense impact heeft op de werking en bevoegdheden van de Commissie. 2023 zal dus in de geschiedenis ingaan als het laatste ‘pre-Hedera’ jaar. We zullen hier ongetwijfeld op terugkomen in het jaarverslag van 2024.

Kevin Welch,

Voorzitter van de Commissie voor nucleaire voorzieningen

¹ Jaarverslag 2022, p.2

Key takeaways van 2023 de belangrijkste gebeurtenissen en hoogtepunten

Het verder behandelen van de procedure n.a.v. de reactie van de kernprovisievennootschap en kernexploitant op het advies van de Commissie van 16 december 2022.

- Er werd een overlegprocedure aangevraagd via een gemotiveerd advies.
- De Commissie heeft besloten om de zogenaamde 'type 3 aanbevelingen' grondig op te volgen.

De tweede rode draad doorheen het jaar was het akkoord tussen de Belgische regering en Engie Electrabel over de verlenging van de uitbating voor 10 jaar van Doel 4 en Tihange 3.

- Naar aanleiding van een brief van de minister van Energie werd de Commissie gevraagd om een aantal adviezen te geven. De eerste analyses van de Commissie hadden betrekking op de aangewezen actualisatievoet voor het lange termijnbeheer.
- De tweede vraag betrof de zogenaamde 'release of assets' ten gevolge van het akkoord.
- Ten slotte werd gevraagd om de impact van de transfer van de lange termijnverantwoordelijkheden naar de staat te bestuderen en de onderhandelingen in het algemeen op te volgen.
- Het definitief akkoord tussen de Belgische Regering en Engie werd afgesloten op **13 december 2023**.

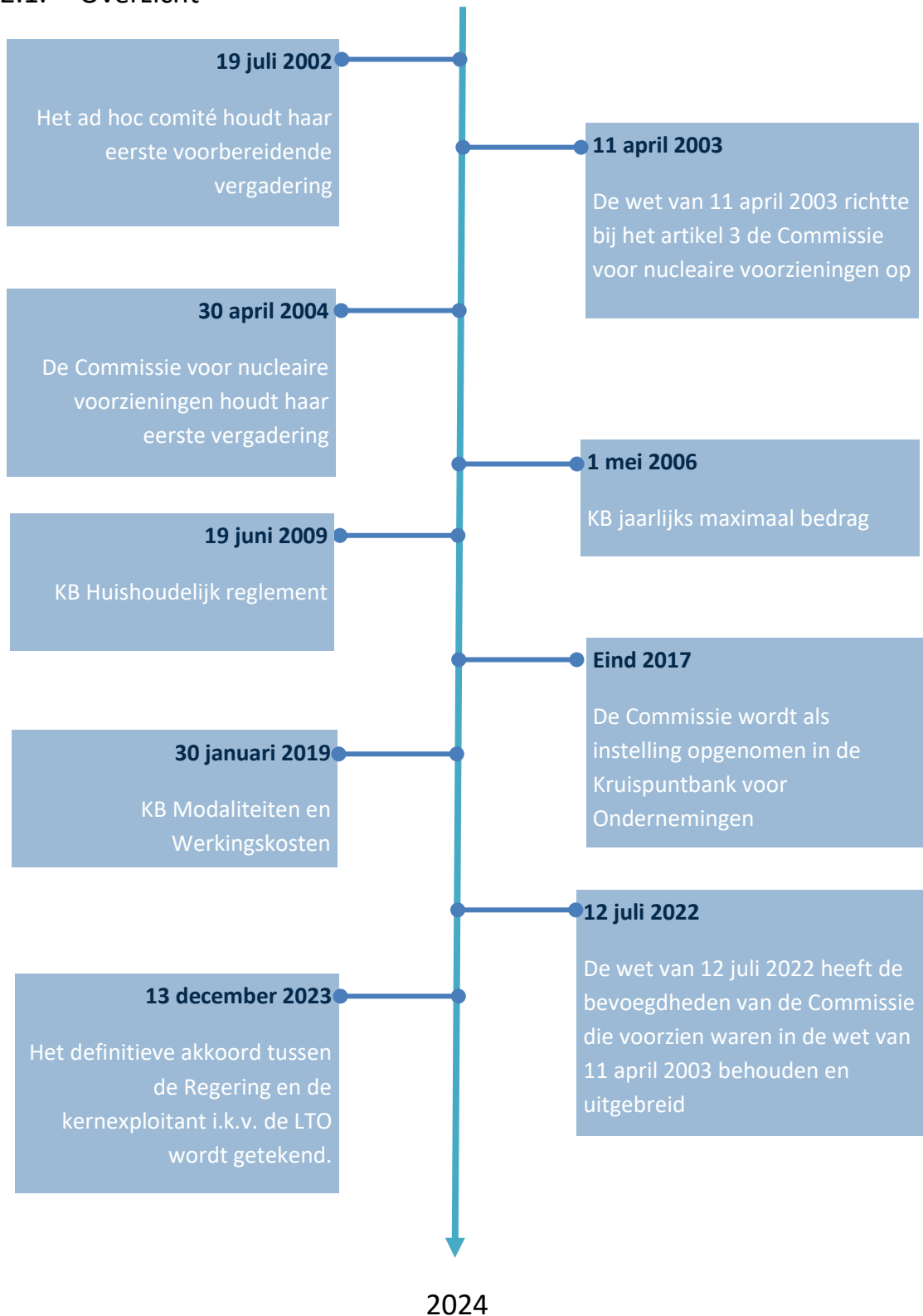
De controlebevoegdheid van de Commissie over de kernprovisievennootschap Synatom en de bijdragende vennootschap Luminus werd uitgebreid.

- **Governance:** De Commissie werd verantwoordelijk voor de 'Fit & Proper' en onafhankelijkheidsscreening van de (onafhankelijke) bestuurders van Synatom. Hiervoor kon de Commissie beroep doen op de expertise van het FSMA en de CREG.
- **Financiële rapportage:** Zowel de kernprovisievennootschap als de bijdragende vennootschap hebben hun bijkomende rapportageverplichtingen vervuld.

***Interne administratie CNV:** er werd van start gegaan met de opmaak van een nieuw huishoudelijk reglement voor de Commissie.*

2. De Commissie voor nucleaire voorzieningen

2.1. Overzicht



2.2. Samenstelling

De Commissie bestond in 2023 uit zeven leden, vijf plaatsvervangers, twee raadgevende leden en hun afgevaardigden. De voorzitter wordt gekozen onder de leden.

De wet van 12 juli 2022 voorziet twee onafhankelijke leden die aangesteld kunnen worden door de minister van Energie. Door middel van het benoemingsbesluit van 26 januari 2023, gepubliceerd op 1 februari 2023, werden de h. K. Welch en mevr. L. de l'Escaille als onafhankelijke leden benoemd, beiden op voordracht van de Minister van energie omwille van hun kennis en capaciteiten.

De h. K. Welch werd ook aangesteld tot voorzitter van de Commissie. De eerste vergadering in januari 2023 werd voorgezeten door mevr. T'Jonck, als voorzitter ad interim.

De Commissie kan ook de gedelegeerd bestuurder van de kernprovisievennootschap en iedere kernexploitant of hun afgevaardigden uitnodigen om een gehele of gedeeltelijke vergadering bij te wonen. Zij kunnen de Commissie ook verzoeken om gehoord te worden.

De leden:

De h. K. Welch (voorzitter)
Mevr. L. de l'Escaille
De h. A. De Geest (Thesaurie)
De h. K. Locquet (CREG)
De h. L. Mabilie (FOD BOSA)
Mevr. N. Mahieu (AD Energie)
De h. G. Langenus (NBB)
Mevr. G. T'Jonck (FSMA)

De plaatsvervangers:

De h. J. Deboutte
(Federaal Agentschap van de Schuld)
De h. G. Vanhauwermeiren (CREG)
De h. G. De smet (FOD BOSA)
De h. A. Fernandez Fernandez (AD Energie)
Mevr. M. Kasongo Kashama (NBB)
De h. K. De Bondt (FSMA)

De raadgevende leden:

De h. M. Démarche (NIRAS)
De h. F. Hardeman (FANC)

De afgevaardigden

De h. A. Lemmens (NIRAS)
De h. G. Volckaert (FANC)

In 2023 heeft
de Commissie
14
vergaderingen
gehouden

3. Bevoegdheden en opdrachten

Toezicht

Controle

Advies

Beslissingen

De wet van 12 juli 2022 heeft de bevoegdheden van de Commissie die voorzien waren in de wet van 11 april 2003 behouden en uitgebreid. Deze bevoegdheden worden in het artikel 5 van de wet beschreven en zijn de volgende:

- ❖ Advies en controlebevoegdheid over de aanleg, het beheer, het bestaan, de toereikendheid en de beschikbaarheid van de activa die de nucleaire voorzieningen vertegenwoordigen.
- ❖ Advies en controlebevoegdheid over de naleving door de kernprovisievennootschap, elke kernexploitant of bijdragende vennootschappen van de wettelijke verplichtingen.
- ❖ Advies en controlebevoegdheid over de toepassing van de bepalingen van de wet.
- ❖ De Commissie kan beslissingen nemen en adviezen verlenen over de methoden voor de berekening en de aanleg van nucleaire voorzieningen.
- ❖ De Commissie kan beslissingen nemen en adviezen verlenen over Het herzien van het maximale percentage van de fondsen die de tegenwaarde vormen van de desbetreffende voorzieningen die de kernprovisievennootschap kan lenen aan de kernexploitanten.
- ❖ De Commissie kan beslissingen nemen en adviezen verlenen over elke voorgestelde wijziging van de regels van bestuur of van de bevoegdheden van een orgaan of een gevolmachtigde van de kernprovisievennootschap.
- ❖ De Commissie kan beslissingen nemen en adviezen verlenen over de voorwaarden waaronder de kernprovisievennootschap met toepassing van deze wet een lening kan verstrekken.
- ❖ De Commissie kan beslissingen nemen en adviezen verlenen over het beleid van de kernexploitanten en bijdragende vennootschappen inzake voorrechten, hypotheke en inpandgeving.
- ❖ De Commissie kan beslissingen nemen en adviezen verlenen over de gegevens die de kernprovisievennootschap, elke kernexploitant of elke bijdragende vennootschap haar krachtens de wet ter beschikking stelt.
- ❖ De Commissie kan beslissingen nemen en adviezen verlenen over de categorieën van activa waarin en het beleid overeenkomstig dewelke de kernprovisievennootschap het deel van de voorzieningen investeert dat zij niet uitleent aan de kernexploitanten.
- ❖ Het verlenen van een voorafgaande goedkeuring over kapitaalsbeslissingen van de kernprovisievennootschap, elke vennootschap onder haar controle, elke kernexploitant en elke bijdragende vennootschap, in bepaalde gevallen en indien deze een zekere waarde op jaarbasis overschrijden

De repartitiebijdrage is een bijdrage die wordt opgelegd aan de producenten van kernenergie en pro rata wordt berekend volgens het aandeel van deze vennootschappen in de industriële productie van elektriciteit door splijting van kernbrandstoffen in de centrales van Doel 3, Doel 4, Tihange 2 en Tihange 3. In het kader van de openbare dienstverlening moet de kernprovisievennootschap de repartitiebijdrage voorschieten en de individuele bijdragen terugvorderen van de kernexploitanten of gelijkgestelden aan de kernexploitanten.

Het artikel 21 van de wet van 12 juli 2022, bepaalt dat in geval van de niet-naleving van de bepalingen van artikel 14, § 8, alsook van artikel 14, § 11, de Commissie aan elke kernexploitant een administratieve geldboete kan opleggen, nadat deze werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen.

In praktijk betekent dit dat de Commissie moet nagaan of de betaling door de bijdrageplichtigen effectief werd uitgevoerd. De Commissie heeft vastgesteld dat die verplichting in 2023 werd nageleefd.

4. Activiteiten

4.1. Vergaderingen

In 2023 heeft de Commissie veertien vergaderingen gehouden. Hierna volgt een overzicht van de onderwerpen die werden besproken tijdens deze vergaderingen. De voornaamste aandachtspunten van de Commissie werden verdeeld in enkele grote domeinen: de juridische en financiële taken, de rapporteringen die aan de Commissie worden voorgelegd en de activiteiten die betrekking hebben op de interne administratie van de Commissie. De vijfde groep activiteiten wordt 'adviezen' genoemd. Dit betreft enerzijds de werkzaamheden van de Commissie om adviezen aan de overheid te formuleren in het kader van het akkoord tussen de Belgische Regering en Engie over de verlenging van Doel 4 en Tihange 3. Anderzijds heeft de Commissie een bindend advies aan de kernprovisievennootschap verstrekt, i.e. het verdere verloop van de driejaarlijkse procedure ter herziening van de voorzieningen 2022.

Hieronder volgt een algemeen overzicht van de verschillende onderwerpen die dit jaar door de Commissie werden behandeld, per activiteitengroep. Daarna worden een aantal activiteiten meer in detail besproken in de volgende hoofdstukken.

JURIDISCH:

- De opmaak van de procedures om de deskundigheid, de geschiktheid en de onafhankelijkheid van de bestuurders van de kernprovisievennootschap te kunnen evalueren (zie punt 4.2);

FINANCIEEL:

- De opvolging van de engagementen van Electrabel betreffende de terugbetaling van de leningen binnen het luik bestraalde splijtstoffen en het binnen het luik ontmanteling;
- Het bepalen van een standpunt over de bijkomende lening van Synatom aan Electrabel en de garanties;

RAPPORTERINGEN:

- De credit opinion van Moody's over Electrabel NV;
- Het opvolging van de prestaties van de BEVEK's, NIF en BNLf;
- De stand van zaken van de voorzieningen eind 2022 en de voorziene wijzigingen en uitgaven voor het jaar 2023 (zie punt 5.2.);
- De financiële informatie van de geconsolideerde groep Synatom NV;
- De jaarlijkse informatie van de kernprovisievennootschap;
- De financiële informatie van de geconsolideerde groep Electrabel NV;
- Het jaarverslag uitgaven beheer bestraalde splijtstoffen 2022;
- Het jaarverslag uitgaven ontmanteling 2022;
- De overeenstemming van de liquiditeiten en uitgaven per 31/12/2022;

- Het nagaan van de verplichting tot betaling van de repartitiebijdrage 2022;
- Het toezicht op de driemaandelijke solvabiliteitsratio D/D+E van de geconsolideerde groep Electrabel NV;
- De verplichte rapportering van de bijdragende vennootschap Luminus aan de Commissie (zie punt 4.5.)

ADMINISTRATIEF:

- De goedkeuring van de rekeningen 2022 van de Commissie;
- De ontwerpbegroting van de Commissie voor 2024;
- De uitgaven van 2023: de budgetten, rekeningen, contracten en aanbestedingen van de Commissie, de zitpenningen en de controle door het Rekenhof;
- De opmaak van het jaarverslag 2022 van de Commissie;
- Het opstellen van een nieuw huishoudelijk reglement voor de Commissie.

ADVIEZEN EN BESLISSINGEN:

- Aan de kernprovisievennootschap: verderzetting van de procedure van de driejaarlijkse herziening 2022 (zie punt 4.3);
- Aan de regering: betreffende het akkoord tussen de Regering en Engie (zie punt 4.4).

4.2. Fit & Proper

De wet van 12 juli 2022 voorziet dat de Commissie verantwoordelijk is voor de controle van *“de nodige betrouwbaarheid en deskundigheid”* (fit & proper) van de leden van het wettelijk bestuursorgaan van de kernprovisievennootschap. Ook de benoeming van de onafhankelijke bestuurders van de vennootschap kan slechts plaatsvinden na een gunstig advies van de Commissie over de onafhankelijkheid van deze kandidaten. De Commissie heeft om deze taak uit te voeren het FSMA, voor wat betreft de betrouwbaarheid en deskundigheid, en de CREG, voor wat betreft de onafhankelijkheid, gevraagd om haar bij te staan om deze taak uit te voeren. Hiervoor werden met deze instellingen afspraken gemaakt en procedures uitgewerkt.

De Commissie heeft voor alle leden van de wettelijke bestuursorganen van Synatom een aanvraag ontvangen. Zij heeft na de nodige onderzoeken besloten dat al de voorgestelde leden voor de wettelijke bestuursorganen van de kernprovisievennootschap betrouwbaar en deskundig mogen worden geacht.

4.3. Verderzetting van de procedure van de driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen 2022

Dit thema heeft opnieuw veel aandacht van de Commissie gevraagd, en dit tot de maand juli 2023. In haar advies van 16 december 2022 aan de kernprovisievennootschap en aan de kernexploitant, had de Commissie bijkomende voorzieningen gevraagd, als gevolg van de gewijzigde actualisatievoeten en de integratie van bijkomende kosten.

Het 'totaal van de aanpassingen' werd vastgelegd op -67 Meur₂₀₂₂ (overnight kost) voor wat het beheer van de verbruikte splijtstof betreft en 918,10 Meur₂₀₂₁ (overnight kost) voor wat betreft de ontmantelingskosten.

De totale geschatte verhoging voor de voorzieningen van het **beheer van de bestraalde splijtstoffen** bedroeg 663 miljoen euro₂₀₁₉ op 1 januari 2022 t.o.v. de situatie op 31 december 2021. Als het gevolg van een lagere actualisatievoet werd 690 miljoen euro₂₀₂₂ berekend, wat werd gecompenseerd door een kleine vermindering van 27 miljoen euro₂₀₂₂ van de bijkomende kosten en het weglaten van de marge voor de opwerking. De totale verhoging voor de voorzieningen voor de **ontmanteling** bedroeg 2.278 miljoen euro₂₀₂₂ op 1 januari 2022 t.o.v. de situatie op 31 december 2021.

Als zij niet akkoord gingen met de beslissing van de Commissie werden de kernprovisievennootschap en de kernexploitant uitgenodigd om een gemotiveerd advies over te maken. Conform de wettelijke bepalingen is het mogelijk om *“binnen de zestig dagen, hetzij een nieuw voorstel over te maken dat rekening houdt met deze bemerkingen, hetzij een gemotiveerd advies dat de redenen weergeeft waarom zij menen deze bemerkingen niet te kunnen volgen, aan de Commissie te versturen”*. De kernprovisievennootschap en de kernexploitant hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en bezorgden op 14 februari 2023 een gemotiveerd advies aan de Commissie.

De Commissie heeft hun argumentatie onderzocht en heeft op 17 mei 2023 werd een nieuwe beslissing uitgevaardigd. Na verder onderzoek werd het 'totaal van aanpassingen' vastgelegd op -94 Meur₂₀₂₂ (overnight) voor wat het **beheer van de verbruikte splijtstof** betreft en 915,10 Meur₂₀₂₁ (overnight) voor wat betreft de **ontmantelingskosten**, wat een beperkte aanpassing van het vorige advies was.

Indien de kernprovisievennootschap of kernexploitant met dit nieuwe advies niet akkoord gingen konden zij, zoals voorzien in artikel 12 van de wet van 12 juli 2022 een overlegprocedure aanvragen. Op 9 juni 2023 hebben zowel ENGIE Electrabel en Synatom de vraag om deze procedure op te starten overgemaakt aan de Commissie. Hierop heeft de Commissie met hen een overleg gehad op 20 juni 2022. De Commissie heeft de bijkomende argumenten van de partijen zorgvuldig geanalyseerd, waar nodig aanvullende informatie opgevraagd en een definitief advies geformuleerd op 7 juli 2023. In dit advies werden de aanpassingen voor wat het **beheer van de verbruikte splijtstof** betreft behouden op -94 Meur₂₀₂₂ (overnight) en voor wat betreft de **ontmantelingskosten** werden deze naar beneden aangepast tot 299,80 Meur₂₀₂₁ (overnight). Tegen dit nieuwe advies werd noch door de kernprovisievennootschap, noch door de kernexploitant in beroep gegaan bij het Marktenhof.

Met het nieuwe advies van 7 juli 2023 was de driejaarlijkse herziening die begonnen was op 2 september 2022 afgerond.

4.4. Akkoord tussen de Belgische regering en Engie

De Commissie had voorafgaand aan de vergadering van 3 maart, op 23 februari 2023 een brief van de minister van Energie ontvangen waarin de Commissie een aantal vragen werden gesteld:

- Om aan de NBB en het Agentschap van de schuld te vragen om hun analyse over de actualisatievoet te updaten;
- Om de risico's en onzekerheden omtrent de evolutie van de actualisatievoeten te onderzoeken;
- Om een specifieke actualisatievoet aan te bevelen of een vork te bepalen waarbinnen deze zou kunnen vallen;
- Om een analyse te maken van de potentiële impact van een overdracht van de financiële verantwoordelijkheden van de bestaande nucleaire actoren naar de Belgische staat.

Bovendien werd aan de Commissie gevraagd een lijst van de nodige financiële informatie te maken met het oog op een eventuele wijziging van de perimeter prudentieel te kunnen controleren. Dit is de zogenaamde 'release of assets' ten gevolge van het akkoord met de kernexploitant. Na bespreking op de Commissievergaderingen van 3 en 6 maart 2023 werd op 7 maart 2023 een antwoord overgemaakt aan de minister, behalve voor de 'release of assets' waarover op 31 maart 2023 werd geantwoord. Het antwoord bevatte tevens enkele aanbevelingen die de Commissie zeer belangrijk acht. Zo pleitte de Commissie onder meer voor het 'ringfencen' van de voorzieningen die aan de Belgische staat zouden worden overgedragen. Dit moest beschouwd worden als een absolute prioriteit, om het bestaan, de beschikbaarheid en de toereikendheid van de voorzieningen te verzekeren en om te vermijden dat de fondsen vermengd zouden worden met andere overheidsmiddelen of voor andere activiteiten dan waarvoor ze bedoeld zijn zouden uitgegeven worden. De Commissie pleitte ook voor een herziening van het wettelijk kader van de Commissie in het licht van de wijzigende rol die de Commissie in de toekomst zou spelen.

4.5. Luminus

In uitvoering van de wet van 12 juli 2022 is Luminus een bijdragende vennootschap en moet zij ook de nodige financiële informatie aan de Commissie bezorgen. De voorzitter en het secretariaat hebben hiervoor contact opgenomen met Luminus en de nodige afspraken werden gemaakt. Luminus heeft de gevraagde informatie aan de Commissie bezorgd en toegelicht.

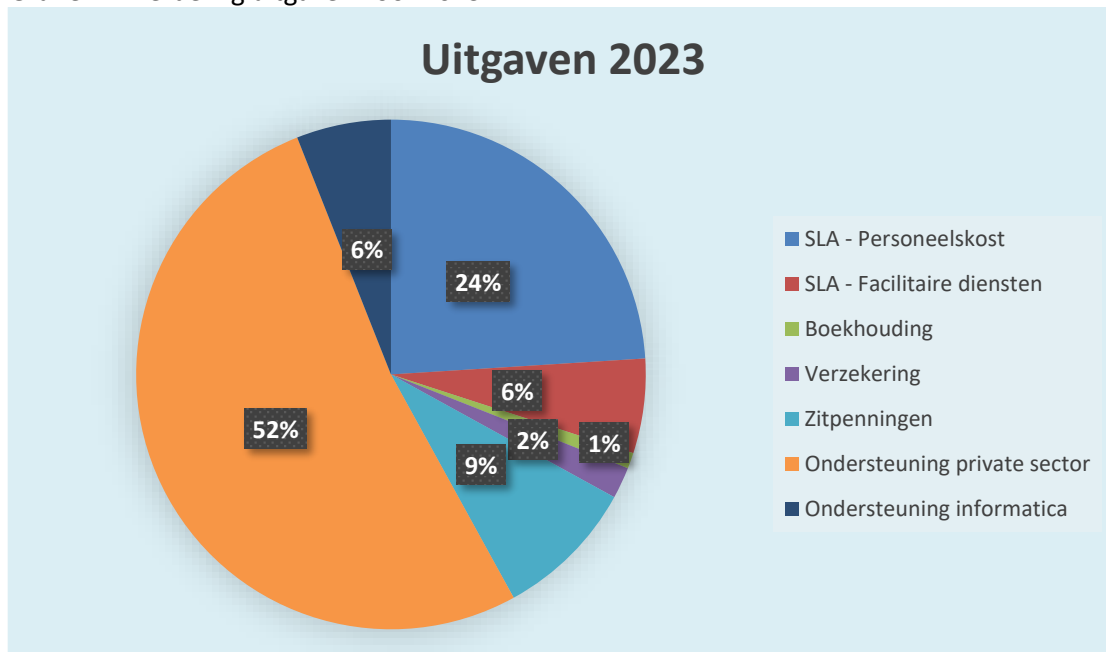
5. Financiële aspecten

5.1. Financiële aspecten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen

In 2023 bedroeg het jaarbudget van de Commissie, gelet op de voorziene indexatie, 720.000 euro. Daarvan werd in 2023 505.954 euro uitgegeven.

De grafiek hieronder geeft een overzicht van hoe de uitgaven voor het boekjaar 2023 verdeeld zijn. De definitieve uitgavenstaat werd goedgekeurd op de vergadering van de Commissie van 26 januari 2024.

Grafiek 1. Verdeling uitgaven voor 2023



De Commissie werkt samen met een boekhoudkantoor om de wettelijke verplichtingen na te komen en deze op een correcte manier te registreren. Het secretariaat zorgt er tevens voor dat de budgettaire rapportering voor de FOD BOSA wordt nageleefd.

Naar jaarlijkse gewoonte werd er door het Rekenhof een controle uitgevoerd op de rekeningen van de Commissie. Na een overleg in februari 2024 tussen het Rekenhof en het secretariaat van de Commissie, ontving de Commissie in mei 2024 een auditmemorandum met de goedkeuring van het Rekenhof.

5.2. Evolutie van de voorzieningen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de evolutie van de voorzieningen voor ontmanteling en voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen vanaf het moment dat de wet van 11 april 2003 in voege is getreden tot eind 2023. De sterke toename de laatste jaren is voor een groot deel te wijten aan de invoering van een lagere actualisatievoet in combinatie met het resultaat van de driejaarlijkse herzieningsoefeningen. Doordat er ondertussen twee reactoren, Doel 3 en Tihange2, werden stilgelegd worden niet enkel voorzieningen aangelegd maar zijn er eveneens uitgaven gebeurd voor studies en voor de eerste activiteiten van de stilleggingsfase.

Tabel 2. Voorzieningen 2003-2023

Afgerond in miljoen euro	Ontmanteling	Bestraalde splijtstoffen	Totaal
31.12.2003	990	2.606	3.596
31.12.2004	1.379	2.655	4.034
31.12.2005	1.448	2.855	4.303
31.12.2006	1.521	3.012	4.533
31.12.2007	1.742	3.163	4.905
31.12.2008	1.829	3.399	5.228
31.12.2009	1.920	3.654	5.574
31.12.2010	2.231	3.923	6.154
31.12.2011	2.343	4.204	6.547
31.12.2012	2.460	4.471	6.931
31.12.2013	3.066	4.228	7.294
31.12.2014	3.155	4.480	7.635
31.12.2015	3.301	4.733	8.034
31.12.2016	7.171	5.023	9.194
31.12.2017	4.540	5.586	10.126
31.12.2018	4.910	6.158	11.068
31.12.2019	5.740	7.449	13.189
31.12.2020	6.085	7.751	13.836
31.12.2021	6.345	8.030	14.375
31.12.2022	8.769	9.088	17.857
31.12.2023	8.122	9.385	17.507

Grafiek 2. Evolutie van de voorzieningen 2003-2023

